

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, 5 października 2022 r.

PS.I.431.43.2022.JA

**Pan
Leonard Pietruszka
Wójt Gminy Komprachcice
ul. Kolejowa 3**

46-070 Komprachcice

W y s t ą p i e n i e p o k o n t r o l n e

I. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej

Gmina Komprachcice
ul. Kolejowa 3
46-070 Komprachcice

Miejsce przeprowadzania czynności kontrolnych:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komprachcicach
ul. Ks. B. Bilińskiego 2, 46-070 Komprachcice

II. Imię, nazwisko i stanowisko służbowe inspektorów

- **Joanna Antosz** – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – kierująca zespołem inspektorów,
- **Daria Grabowska** – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

III. Termin kontroli

5 i 6 września 2022 r.

IV. Zakres kontroli

Realizacja zadań gminy wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz zgodność zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami.

V. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

W wyniku kontroli **pozytywnie z uchybieniami** ocenia się działalność Gminy Komprachcice w kontrolowanym zakresie.

Powyższa ocena wynika z ustaleń kontroli opisanych w części VI wystąpienia w zakresie podstaw prawnych i organizacji Ośrodka, w części VI pkt 6 oraz stwierdzonych nieprawidłowości wyszczególnionych w części VII wystąpienia pokontrolnego.

VI. Ustalenia kontroli

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komprachcicach (zwany dalej Ośrodkiem) funkcjonuje na podstawie Statutu przyjętego Uchwałą nr VII.33.2019 Rady Gminy Komprachcice z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie nadania statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komprachcicach. Z treści obowiązującego Statutu na dzień kontroli wynika, że Ośrodek realizuje zadania leżące w jego kompetencji wynikające w szczególności m.in. z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. (zał. 1)

W treści Statutu, nie uwzględniono wykonywania przez jednostkę zadań własnych gminy i zadań zleconych gminie wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, co jest naruszeniem art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 ze zm.).

Ośrodek jest jednostką organizacyjną gminy działającą w formie jednostki budżetowej. Zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy o finansach publicznych jednostka budżetowa działa na podstawie nadanego jej statutu. Statut jednostki budżetowej nadany na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.) oraz ustawy o finansach publicznych jest podstawą działania gminnej jednostki budżetowej i winien zawierać wszystkie elementy wymienione w tym przepisie. Ustawodawca wskazał bowiem niezbędne minimum, które bezwzględnie musi się znaleźć w statucie jednostki budżetowej,

¹ (Dz.U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.); nazywana w dalszej części wystąpienia pokontrolnego: „ustawą”.

o czym świadczy użyte w tym przepisie sformułowanie „w szczególności”. Oznacza to, że możliwe jest określenie w statucie innych, niewymienionych w tym przepisie zagadnień, jednak należy pamiętać, aby zawsze statut swym zakresem przedmiotowym w całości odpowiadał treści art. 11 ust. 2 ustawy o finansach publicznych. Regulacje zawarte w statucie powinny być jasne, czytelne i przejrzyste, nie powinny budzić jakichkolwiek wątpliwości.

Precyzyjne określenie w statucie przedmiotu działalności jednostek budżetowych, ma szczególne znaczenie z punktu widzenia zapewnienia prawidłowej gospodarki finansowej, której podstawą jest plan dochodów i wydatków. Usytuowanie jednostki budżetowej w obszarze sektora finansów publicznych oznacza, że jednostka może realizować wyłącznie zadania, do realizacji których została powołana i które zostały określone w statucie jednostki. Wydatkowanie środków publicznych na zadania nie leżące w przedmiocie jej działalności naruszałoby zasadę wydatkowania tych środków. Dopuszczenie zatem możliwości powierzenia takiej jednostce do realizacji innych zadań, nie wymienionych w statucie i w innym trybie niż zmiana statutu tej jednostki, musi zostać uznane za działanie naruszające obowiązujący porządek prawny.

Ośrodkiem kieruje i reprezentuje go na zewnątrz Kierownik Ośrodka.

Na podstawie art. 178 ustawy Wójt Gminy Komprachcice upoważnił z dniem 2 stycznia 2012 r. Pana Waldemara Chmiela Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komprachcicach do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

Szczegółowe zasady pracy Ośrodka określa Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komprachcicach wprowadzony Zarządzeniem Nr 4/2019 z dnia 23 kwietnia 2019 r. Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komprachcicach w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komprachcicach.

W Regulaminie Organizacyjnym Ośrodka uwzględniono m.in. zapisy w zakresie podziału zadań i kompetencji pracowników Ośrodka, ogólne zasady działalności, uprawnień i odpowiedzialności dla poszczególnych pracowników zatrudnionych Ośrodka, niemniej nie ujęto w powyższych zapisach stanowiska asystenta rodziny. (zał. 2)

1. Składanie radzie gminy rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz opracowanie i realizacja 3-letnich programów wspierania rodziny

Dokumentacja poddana kontroli wskazuje, że w dniu 22.03.2022 r. złożono Radzie Gminy w Komprachcicach roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok 2021 r. z uwzględnieniem potrzeb związanych z realizacją zadań, co jest zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy.

W dniu 20.01.2021 r. Rada Gminy Komprachcice podjęła Uchwałę nr XXXI.174.2021 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 - 2023. (zał. 3)

Adresatami Programu są dzieci i rodziny z terenu gminy Komprachcice, w szczególności rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

Podstawowym założeniem Programu jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin i dzieci, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, mających na celu przywrócenie im zdolności do wypełnienia tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Celem Programu jest budowa systemu pomocowego i wzmocnienie rodziny wymagającej wsparcia, wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin, poprawa jakości życia, zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego, rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie, zapobieganie i rozwiązywanie sytuacji kryzysowych wymagających interwencji, profilaktyka i edukacja rodzin, dzieci oraz podnoszenie standardów pracy służb instytucji pomocowych. Program zawiera propozycję skorelowanych działań, zarówno profilaktycznych, skierowanych do rodzin, które wymagają wsparcia materialnego a także pracy socjalnej oraz pomocy specjalistycznej (psychologicznej, prawnej, pedagogicznej).

W ramach Programu przewidywana jest diagnoza i analiza środowisk rodzinnych, zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz specjalistycznego poradnictwa, zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywania występujących sytuacji kryzysowych, dążenie do reintegracji rodziny oraz podejmowanie działań profilaktycznych w Gminie.

W Programie wskazano podmioty współpracujące w jego realizacji oraz określono ich zakres współpracy. Ponadto zawarto informacje o jego finansowaniu oraz monitoringu w celu analizy i oceny zebranych informacji, planowania dalszych działań oraz doskonalenia działań dotychczasowych.

2. Zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z kwalifikacjami określonymi w art. 12 i 13 ustawy oraz tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny

W kontrolowanym okresie w Ośrodku zatrudniony był 1 asystent rodziny, który posiadał uprawnienia do wykonywania zawodu asystenta rodziny zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. a) ustawy, tj.: legitymował się dyplomem wyższych studiów na kierunku pedagogika w specjalności praca socjalna.

Asystenta rodziny zatrudnił kierownik jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną, tj. Kierownik Ośrodka, co jest zgodne z art. 17 ust. 1 ustawy. Asystent rodziny był zatrudniony w systemie zadaniowego czasu pracy, zgodnie z art. 17 ust. 2 ustawy. Stosownie do art. 17 ust. 3 ustawy praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta jest prowadzona.

W aktach osobowych asystenta znajdowały się, zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 2, 3 i 4 ustawy: oświadczenia potwierdzające, że nie jest i nie był pozbawiony władzy rodzicielskiej, ani nie była mu ona zawieszona ani ograniczona, nie dotyczy go obowiązek alimentacyjny, nie był skazany prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Stosownie do art. 16 ust. 2 ustawy asystent rodziny ma możliwość korzystania z poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego. Asystent wymienia doświadczenia w ramach spotkań i rozmów z pracownikami i Kierownikiem Ośrodka oraz osobami z którymi mają kontakt w jednostkach, z którymi współpracuje, tj. np. szkoły, ośrodki zdrowia, policja, sąd.

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny

oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa; organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działań rodzin wspierających

Zgodnie z art. 176 pkt 3 lit a) ustawy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zapewnia się pomoc asystenta rodziny oraz dostęp do specjalistycznego poradnictwa. W Gminie monitoruje się środowiska zagrożone uzależnieniami i wykluczeniem społecznym, motywuje do podjęcia terapii oraz zapewnia pomoc materialną oraz rzeczową rodzinom potrzebującym. Mieszkańcy Gminy mają możliwość skorzystania z nieodpłatnego poradnictwa prawnego świadczonego w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej.

Wsparcia rodzinom i dzieciom udziela psycholog zatrudniony w Ośrodku. Dzieci z terenu gminy z problemami wychowawczymi korzystają również z poradnictwa specjalistów w gminnych placówkach oświatowych, a także kierowane są przez pracowników Ośrodka do Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Opolu.

Z dokumentacji podlegającej kontroli wynika, że działania podejmowane przez pracowników Ośrodka odbywają się we współpracy z przedstawicielami placówek oświatowych, policji, sądu, służby zdrowia, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych instytucji działającymi na terenie Gminy Komprachcice.

Na terenie Gminy nie funkcjonują rodziny wspierające w rozumieniu art. 29 ustawy. Z wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynikało, że w Gminie Komprachcice nie tworzą rodziny wspierających z uwagi na małą liczbę rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i brak zgłoszonych w tym zakresie potrzeb.

W Gminie nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego. Kierownik Ośrodka oświadczył, że dzieci z terenu Gminy korzystają z zajęć opiekuńczych i wychowawczych w świetlicach szkolnych oraz zajęć kulturalno - oświatowych w Gminnej Bibliotece Publicznej, Samorządowym Ośrodku Kultury oraz Gminnym Ośrodku Sportu i Rekreacji.

4. Finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny; kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające

W okresie objętym kontrolą Gmina finansowała podnoszenie kwalifikacji przez asystenta rodziny określonych w art. 176 pkt 4 lit b) ustawy. Inspektorom przedstawiono fakturę na kwotę 355,00 zł potwierdzającą wydatkowanie środków na

szkolenie asystenta rodziny pn. „Dokumentacja asystenta rodziny” organizowane przez Instytut Szkoleń Impuls.

W Gminie nie funkcjonują rodziny wspierające, w związku z czym nie zachodzi konieczność pokrywania kosztów, o których mowa w art. 29 ust. 2 ustawy.

5. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym

Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że Gmina stosownie do art. 176 pkt 5 ustawy ponosi częściową odpłatność za dzieci przebywające w pieczy zastępczej, w wysokości 10%, 30% lub 50% wydatków w zależności od okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej, tj. zgodnie z zasadami finansowania określonymi w art. 191 ust. 9 i ust. 10 ustawy.

Zgodnie z przedstawionym zestawieniem księgowym kosztów ponoszonych przez Gminę, wydatki kształtują się następująco:

- 1) za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej w 2021 r., w okresie od 1.01.2021 r. do 31.12.2021 r. – 3.148,68 zł,
- 2) za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej w 2022 r., w okresie od 1.01.2022 r. do 31.08.2022 r. – 3.089,75 zł. (zał. 4)

6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187a ust. 1 ustawy

Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę z zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za II półrocze 2021 r. zostało sporządzone przez Gminę Komprachcice w Centralnej Aplikacji Statystycznej i przekazane Wojewodzie Opolskiemu z przekroczeniem terminu określonego w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 r. poz.1195), tj. przekazano poprawnie w dniu 9.02.2022 r.

Sprawozdanie rzeczowo-finansowe za I półrocze 2021 r. oraz za I półrocze 2022 r. z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej zostało sporządzone i przekazane w terminie określonym rozporządzeniem, tj. w dniu 27.07.2021 r. i w dniu 19.07.2022 r.

W sprawozdaniach uwzględniono nieprawidłowe dane dotyczące liczby rodzin korzystających z usług asystenta, tj.:

- 1) w sprawozdaniu za I półrocze 2021 r. wskazano 9 rodzin korzystających z usługi asystenta rodziny (narastająco od początku roku, wykazując każdą rodzinę tylko jeden raz).**

Z kontrolowanej dokumentacji wynikało, że z usługi asystenta korzystało 6 rodzin;

- 2) w sprawozdaniu za II półrocze 2021 r. wskazano 10 rodzin, które korzystały z usług asystenta rodziny (narastająco od początku roku, wykazując każdą rodzinę tylko jeden raz).**

Z kontrolowanej dokumentacji wynikało, że z usług asystenta korzystało 6 rodzin;

- 3) w sprawozdaniu za I półrocze 2022 r. wskazano 6 rodzin korzystających z usługi asystenta rodziny (narastająco od początku roku, wykazując każdą rodzinę tylko jeden raz).**

Z kontrolowanej dokumentacji wynikało, że z usług asystenta korzystało 2 rodziny.

7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zamieszkałego na terenie gminy

W celu weryfikacji działań podejmowanych przez pracowników Ośrodka, o których mowa w art. 176 ust. 7 ustawy, kontroli poddano dokumentację wszystkich rodzin z dziećmi nieobjętych wsparciem asystenta (3 rodzin wskazanych przez Kierownika Ośrodka), współpracujących z pracownikiem socjalnym, zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Z analizy dokumentacji rodzin wynika, że rodziny te były objęte monitoringiem prowadzonym przez pracowników socjalnych z uwagi na: przemoc w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, wielodzietność i niepełnosprawność w rodzinie. Informacje o monitoringu rodzin zapisywane były

w adnotacjach służbowych. Wizyty pracownika socjalnego u rodzin odbywały się w zależności od potrzeb sytuacji i rodziny. W kontrolowanych aktach znajdowały opisy działań pracownika socjalnego względem rodzin.

Pracownik socjalny m.in.:

- 1) wskazywał rodzinie możliwość skorzystania ze świadczeń pomocy społecznej,
- 2) proponował możliwość objęcia rodziny wsparciem asystenta,
- 3) proponował skorzystanie z poradnictwa psychologa, terapeuty, prawnika,
- 4) udzielał pomocy przy sporządzaniu pism urzędowych,
- 5) monitorował sytuację mieszkaniową rodziny oraz sytuację zdrowotną dziecka,
- 6) współpracował z kuratorem sądowym, pracownikami szkoły, przedszkola, do których uczęszczały dzieci.

8. Wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust. 1 ustawy

Gmina Komprachcice w 2021 r. korzystała z ogłoszonego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej „Programu asystent rodziny na rok 2021 r.” i otrzymała środki finansowe z Funduszu Pracy w wysokości 2.000,00 zł, obejmujące dofinansowanie kosztów wypłaty jednorazowego dodatku do wynagrodzenia dla 1 asystenta rodziny zatrudnionego w Gminie na dzień ogłoszenia Programu.

9. Wspieranie rodziny zgodnie z zasadami określonymi w dziale II rozdziale 1 i 2 ustawy

Na terenie Gminy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewnia się wsparcie ze strony asystenta rodziny i pracowników socjalnych, którzy dokonują analizy sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego, przyczyn kryzysu w rodzinie oraz pomagają w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny.

Z dokumentacji poddanej kontroli wynika, że w okresie podlegającym kontroli liczba rodzin objętych wsparciem asystenta była zgodna z art. 15 ust. 4 ustawy.

Kontroli poddano dokumentację wszystkich rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, tj. 6 rodzin, w tym 1 rodziny zobowiązanej postanowieniem sądu do współpracy z asystentem rodziny zgodnie z art. 109 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359) oraz 4 rodzin, z którymi zakończono współpracę. Z kontrolowanych akt wynikało, że okres współpracy asystenta z rodziną wynosił od 1 roku do 6 lat.

Ustalono, że przed podjęciem współpracy z asystentem rodziny, pracownik socjalny przeprowadzał z rodziną wywiad środowiskowy, co jest zgodne z art. 11

ust. 1 ustawy. W przypadku powzięcia informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pracownik socjalny formułował wnioski do Kierownika Ośrodka o przydzielenie rodzinie asystenta oraz uzasadniał potrzebę jego przyznania rodzinie. Kierownik przydzielał asystenta rodzinie wskazanej przez pracownika socjalnego, co jest zgodne z art. 11 ust. 4 pkt 1 ustawy. Asystenta rodziny przyznawano rodzinie za jej zgodą, stosownie do art. 8 ust. 3 ustawy.

Stwierdzono, że rodziny, którym przydzielono asystenta borykały się z takimi problemami jak: samotne rodzicielstwo, wielodzietność, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Ustalono, że w badanym okresie nie zaistniała konieczność przydzielenia asystenta rodziny na podstawie art. 11 ust. 1a ustawy, tj. małoletniemu rodzicowi opuszczającemu młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, schronisko dla nieletnich lub zakład poprawczy.

W okresie podlegającym kontroli nie zaistniała konieczność realizacji przez asystenta zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329).

Asystent opracowywał i realizował plan pracy z rodziną, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy. W planach określony był cel główny i cele szczegółowe oraz zakres i terminy realizowanych działań zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy. Ponadto w planach pracy asystent uwzględniał przewidywane efekty pracy z rodziną i osoby odpowiedzialne za realizację działań. Plany pracy z rodziną były sporządzane we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Na każdym planie widniały podpisy ww. osób. Plany były aktualizowane w zależności od zmiany sytuacji w rodzinie.

Asystent sporządzał ocenę sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku oraz przekazywał ją Kierownikowi Ośrodka, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy. Dokument zawierał opis aktualnej sytuacji rodziny przed objęciem asystenturą, cele współpracy z rodziną, zadania wykonane w rodzinie w półrocznym okresie, wnioski i uwagi asystenta.

Działania podejmowane w celu realizacji planu pomocy rodzinie oraz częstotliwość spotkań były odnotowywane w dokumencie pn. „Plan wizyt -

harmonogram pracy z rodziną”, w którym zapisywane były daty i miejsce planowanych wizyt, szczegóły ich przebiegu, cel spotkania oraz widniały podpisy rodzin.

Asystent prowadził dodatkowo tzw. „Dziennik wizyt w środowisku rodzinnym”, w którym zapisywał czas trwania wizyty. Szczegóły przebiegu wizyty odnotowywane były w adnotacjach służbowych. Z powyższej dokumentacji wynikało, że asystent rodziny pracował z rodziną w miejscu zamieszkania lub miejscu wskazanym przez rodzinę (np. Ośrodek), co jest zgodne z art. 14 ustawy.

Asystent wspierał i udzielał pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, towarzyszył w czynnościach związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, udzielał pomocy przy sporządzaniu i przygotowywaniu pism do różnych instytucji. Wspierał rodziny w planowaniu budżetu domowego, m.in. ustalał z rodziną listę niezbędnych zakupów, udzielał pomocy przy zakupie podręczników i pomocy edukacyjnych dla dzieci. Asystent motywował członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, udzielał pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej, wspierał w zakresie poprawy sytuacji materialnej i mieszkaniowej. Ponadto pomagał w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi, motywował rodziny do współpracy z przedstawicielami szkół, do których uczęszczały dzieci, pedagogiem, kuratorem. Asystent zachęcał rodziny do podniesienia poziomu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, m.in. poprzez doradztwo w zakresie opieki i wychowania dzieci, wskazywał sposoby wspólnego spędzania czasu. Ponadto monitorował wizyty rodzin u lekarzy, terapeutów oraz sposób wykonywania zaleceń lekarskich, poradni.

Analizie poddano dokumentację 4 rodzin objętych wsparciem asystenta, z którymi zakończono współpracę. Powodem zakończenia współpracy było w przypadku 3 rodzin zrealizowanie planu pracy, a w przypadku 1 rodziny zmiana miejsca zamieszkania

Po zakończeniu współpracy z rodziną asystent wnioskował do Kierownika Ośrodka o zakończenie współpracy z rodziną. Wniosek zawierał opis sytuacji rodziny, w zakresie realizacji planu pomocy, osiągnięcia zamierzonych celów, gotowości rodziny do samodzielnego funkcjonowania bez udziału wsparcia asystenta.

W przypadku rodziny, która zmieniła miejsce zamieszkania, wystosowano pismo do ośrodka pomocy społecznej na terenie gminy, do której przeprowadziła się rodzina informujące o sytuacji w rodzinie wraz z prośbą o jej wsparcie zgodnie z potrzebami.

W celu objęcia rodziny, z którą zakończono współpracę monitoringiem, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy, asystent podejmował czynności związane z monitoringiem tj. nawiązywał rozmowy telefoniczne z rodziną, dokonywał wizyt w miejscu zamieszkania. Z dokumentacji wynikało, że asystent monitorował rodziny średnio 1-3 razy w miesiącu przez okres 6 miesięcy. Po zakończeniu monitoringu sporządzano tzw. ocenę monitoringu.

Stosownie do art. 15 ust. 1 pkt 18 ustawy, asystent współpracował podmiotami osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny m. in. sądem, policją, pracownikami służby zdrowia, kuratorem, psychologiem, pedagogiem, terapeutą uzależnień.

VII. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

W trakcie kontroli stwierdzono, że niewłaściwie podejmowane działania przez Ośrodek mają charakter nieprawidłowości, niemniej nie wpływają w znaczący sposób na realizację zadań w kontrolowanym zakresie.

W trakcie kontroli stwierdzono następujące **nieprawidłowości**:

- 1) nie uwzględniono w Statucie wykonywania przez jednostkę zadań własnych gminy i zadań zleconych gminie wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, co stanowi naruszenie art. 11 ust. 2 ustawy o finansach publicznych,
- 2) nie uwzględniono w Regulaminie Ośrodka zakresu podziału zadań i kompetencji dla osoby zatrudnionej na stanowisku asystenta rodziny,
- 3) sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez Gminę z zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za II półrocze 2021 r. zostało sporządzone przez Gminę w Centralnej Aplikacji Statystycznej i przekazane Wojewodzie Opolskiemu z przekroczeniem terminu określonego w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W sprawozdaniach za I i II półrocze 2021 r. oraz za I półrocze 2022 r.

uwzględniono nieprawidłowe dane dotyczące liczby rodzin korzystających z usług asystenta.

Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości była niewystarczająca znajomość prawa oraz niewystarczający nadzór kierownictwa nad realizowanymi zadaniami.

Brak zapisu w Statucie Ośrodka o realizowaniu przez jednostkę zadań własnych gminy i zadań zleconych gminie wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi naruszenie art. 11 ust. 2 ustawy o finansach publicznych oraz uniemożliwia klientom zapoznanie się z zadaniami jakie są realizowane przez Ośrodek.

Brak zapisu w Regulaminie Ośrodka zakresu podziału zadań i kompetencji osoby zatrudnionej na stanowisku asystenta rodziny skutkuje przedstawieniem nierzetelnych informacji o organizacji pracy w Ośrodku.

Przekazanie sprawozdania z błędnymi informacjami oraz po terminie może skutkować brakiem możliwości rozeznania sytuacji oraz przez Wojewodę i Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w zakresie wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz wpływa na prawidłowość i rzetelność danych przekazywanych do Ministerstwa.

Za powstałe nieprawidłowości odpowiedzialność ponoszą:

- 1) Rada Gminy w zakresie: braku określenia zadań w treści Statutu Ośrodka, z którego nie wynika, że Ośrodek realizuje zadania gminy (własne i zlecone) wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 2) Kierownik Ośrodka w zakresie: nieuwzględnienia w Regulaminie Ośrodka zakresu podziału zadań i kompetencji osoby zatrudnionej na stanowisku asystenta rodziny, przekazania sprawozdania z błędnymi danymi oraz po terminie, braku nadzoru nad realizacją zadań przez pracowników Ośrodka.

VIII. Uwagi i wnioski

W wyniku kontroli stwierdzono, że:

- 1) Ośrodek działa na podstawie Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komprachcicach, w którym nie uwzględniono wykonywania przez jednostkę zadań własnych gminy i zadań zleconych gminie wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, co stanowi naruszenie art. 11 ust. 2 ustawy o finansach publicznych,

- 2) w Regulaminie Organizacyjnym Ośrodka nie określono podziału zadań i kompetencji w stosunku do wszystkich pracowników zatrudnionych w Ośrodku,
- 3) w Gminie opracowano 3-letni gminny program wspierania rodziny wymagany art. 176 ust. 1 ustawy,
- 4) Rada Gminy Komprachcice uchwaliła gminny program wspierania rodziny, zgodnie z art. 179 ust. 2 ustawy,
- 5) Gmina przekazała sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za pomocą Centralnej Aplikacji Statystycznej, z przekroczeniem terminu o którym mowa w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Sprawozdania zawierały nieprawidłowe dane dotyczące liczby rodzin korzystających z usług asystenta rodziny,
- 6) asystent rodziny posiada uprawnienia do wykonywania zawodu asystenta rodziny zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 1 lit b) ustawy,
- 7) asystent jest zatrudniony w systemie zadaniowego czasu pracy, co jest zgodne z art. 17 ust. 2 ustawy,
- 8) Gmina finansowała podnoszenie kwalifikacji przez asystentów rodziny, zgodnie z art. 176 pkt 4 ustawy,
- 9) asystent rodziny ma możliwość korzystania z poradnictwa, stosownie do art. 16 ust. 2 ustawy,
- 10) na terenie Gminy nie funkcjonują rodziny wspierające w rozumieniu art. 29 ustawy,
- 11) Gmina nie prowadzi placówki wsparcia dziennego, o której mowa w art. 176 pkt 3 lit. c ustawy,
- 12) Gmina ponosi częściową odpłatność za dzieci przebywające w pieczy zastępczej stosownie do art. 176 pkt 5 ustawy, zgodnie z zasadami finansowania określonymi w art. 191 ust. 9 i ust. 10 ustawy,
- 13) Ośrodek prowadzi monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej zamieszkałego na terenie Gminy,
- 14) Gmina w 2021 r. korzystała z ogłoszonego przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej „Programu asystent rodziny na 2021 r.”,

- 15) Ośrodek zapewnia rodzinom wsparcie i pomoc pracownika socjalnego, asystenta rodziny oraz dostęp do specjalistycznego poradnictwa,
- 16) Kierownik Ośrodka przydzielał asystenta rodzinie wskazanej przez pracownika socjalnego, zgodnie z art. 11 ust. 4 pkt 1 ustawy,
- 17) okresowe oceny sytuacji rodziny były sporządzane i przekazywane Kierownikowi Ośrodka zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy,
- 18) plany pracy były opracowane we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy,
- 19) w planach określone zostały działania mające na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, plany zawierały terminy ich realizacji i przewidywane efekty, co jest zgodne z art. 15 ust. 3 ustawy,
- 20) asystenci rodziny monitorowali funkcjonowanie rodziny po zakończeniu współpracy z nią zgodnie z art. 15 ust. pkt 16 ustawy.

IX. Zalecenia pokontrolne

Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości, stosownie do art. 197d ust. 1 ustawy

zalecam:

- 1) podjęcie działań w celu dostosowania Statutu Ośrodka do wymogów określonych w art. 11 ust. 2 ustawy o finansach publicznych,
- 2) uwzględnienie w Regulaminie Organizacyjnym Ośrodka zapisów dotyczących podziału zadań i kompetencji dla osoby zatrudnionej na stanowisku asystenta rodziny,
- 3) rzetelne sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz ich przekazywanie w terminie określonym w § ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 lutego 2016 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Pouczenie

Stosownie do § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym: wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia

9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w myśl którego kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.

Umotywowane zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do Wojewody Opolskiego.

Ponadto na podstawie art. 186 pkt 3a ustawy, proszę o przesłanie informacji o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych **w terminie 30 dni** od daty otrzymania wystąpienia pokontrolnego do Wydziału Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

Inspektor Wojewódzki

Joanna Antosz

Inspektor Wojewódzki

Daria Grabowska

Z up. Wojewody Opolskiego

Mieczysław Wojtaszek

Dyrektor

Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej

Do wiadomości:

Pan Waldemar Chmiel

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Komprachcicach

ul. Ks. B. Bilińskiego 2, 46-070 Komprachcice